

JANA NOVOTNÁ, JIŘÍ TŮMA

PROSPEKTIVNÍ EPIDEMIOLOGICKÁ STUDIE ÚRAZŮ DĚTÍ NA LETNÍCH
DĚTSKÝCH TÁBORECH

Na letních dětských táborech dochází k vzniku velkého počtu úrazů dětí. Problematika úrazů na těchto akcích je jen málo zmapovanou oblastí. Z tohoto důvodu byla provedena prospektivní epidemiologická studie, která probíhala v letech 2007 až 2009. Z výsledků této studie jasně vyplývá, že v naprosté většině případů dochází k drobným úrazům, jejichž ošetření je v kompetenci zdravotního dohledu tábora.

Klíčová slova: úraz, dítě, letní dětský tábor, epidemiologická studie

У літніх дитячих таборах діти часто травмуються. Проблематика дитячого травматизму під час відпочинку в таборах є мало вивченою. З цього приводу проводились методичні санітарно-гігієнічні дослідження на протязі 2007-2009 рр. За результатами цих досліджень визначено, що більшість цих травм незначні, і дітям достатньо надати допомогу у медпункті табору.

Ключові слова: травма, дитина, літній дитячий табір, санітарно-гігієнічне дослідження

В летних детских лагерях дети часто травмируются. Проблематика детского травматизма во время отдыха в лагерях является мало изученной областью. По этому поводу были проведены методические санитарно-гигиенические исследования с 2007 по 2009 гг. По результатам этих исследований становится ясным, что большинство этих травм не настолько значительны, и детям достаточно оказать помощь в медпункте лагеря.

Ключевые слова: травма, ребёнок, летний детский лагерь, санитарно-гигиеническое исследование

There occur many especially smaller accidents on the children summer holiday camps. The number of children accidents on these summer holiday camps is so far rarely investigated and it was the reason of this prospective epidemiologic study in the period of 2007 to 2009. The results clearly supports and confirms, that the most amount of accidents are small accidents which are under the supervision and treated by the camp health service officer.

Keywords: injury, child, children summer camp, epidemiologic study

Úvod

Úrazy tvoří jednu z nejčastějších příčin nemocnosti a úmrtnosti dětské populace ve vyspělých zemích. V současné době jde o jeden z nejožehavějších problémů moderní společnosti. [7]

Letní dětské tábory jsou volnočasovou aktivitou pořádanou především v období letních prázdnin. Jde především o organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popřípadě i získat specifické znalosti nebo dovednosti. [8]

Výskyt úrazů je z velké části závislý na prostředí, v němž se dítě pohybuje. [2] Dalším důležitým faktorem, jež má vliv na zvýšenou úrazovost dětí na těchto akcích je civilizační vývoj, který vede k odcizení dětí přírodě. [5]

Organizátoři letních dětských táborů se zpravidla snaží zajistit pro děti bezpečné prostředí. Zdravotní péče na těchto akcích je zajištěna zdravotním dohledem, jež musí být dosažitelný 24 hodin denně po celou dobu konání tábora. Jeho úkolem je zajistit zdravotní péči účastníkům a vést zdravotnickou dokumentaci. Organizátor je rovněž povinen zajistit v případě potřeby péči praktického lékaře a dostatečně vybavenou lékárníčku. [3]

Prevence úrazů na letních dětských táborech je velmi komplikovanou problematikou. Nejúčinnější ochranou je zajištění bezpečné prostředí. Rovněž komunikace a edukace dětí má v prevenci úrazů nezastupitelnou roli. [4] Dále hraje klíčovou úlohu role vedoucích a koordinace jejich činnosti, konkrétní vyhledávání a vědecky poučená imaginace rizik s vazbou na dané konkrétní podmínky. Účinná prevence vzniku úrazů vyžaduje individuální přístup ke každému dítěti. [1] Všechny děti mají právo na ochranu před zbytečnými úrazy. [6]

Metodika

Prospektivní epidemiologická studie byla zaměřena výskyt dětských úrazů na letních dětských táborech, které probíhaly v období měsíců července a srpna od roku 2007 do roku 2009. Sběr dat probíhal na území České republiky formou standardizovaných dotazníků, které byly vyplňovány zdravotním dohledem

jednotlivých letních táborů, ihned po ošetření vzniklého úrazu. Zjištěné epidemiologické údaje byly zpracovány analytickou metodou.

Výsledky

Výsledků tohoto sběru dat vyplynulo, že na sledovaných letních dětských táborech došlo celkem ke vzniku 1875 úrazů, z čehož činilo 52% (975) úrazy žen a 48% (900) úrazy mužů.

Co se týká aktivit, u nichž k úrazu došlo, jednalo se nejčastěji o vznik úrazu v souvislosti se skupinovou hrou a to až v 64,3% (1205), 20% (375) tvořily úrazy spojené se sportovními aktivitami a k 7% (132) úrazů došlo při odpočinku či individuální hře.

Nejčastější mechanismy vzniku úrazů ve sledovaném vzorku tvořila přísátí klíštěte a to v 33,1% (620), druhým nejčastějším mechanismem byly s 22,9% (430) pády a třetím nejčastějším poraněním bylo bodnutí hmyzem a to se 16,7% (314). Ve sledovaném období nedošlo k žádnému výskytu otrav, dušení, tonutí ani k úrazům způsobeným chemickými látkami.

To, že převážná většina úrazů, k jejichž vzniku dojde v rámci letního dětského tábora, jsou úrazy lehké. Neboť 91,1% (1708) úrazů, k jejichž vzniku došlo na letním dětském táboře, byla ošetřena zdravotníkem a u pouhých 8,9% (167) bylo nutné vyhledat ošetření ve zdravotnickém zařízení.

Tabulka č. 1:

Rozdělení úrazů dle početnosti zastoupení jednotlivých druhů

Druh úrazu	2007	2008	2009	Celkem
Odřenina	98	21	120	239
Podvrknutí	5	7	17	29
Popálenina	9	4	14	27
Bodnutí hmyzem	120	61	133	314
Pohmoždění, hematom	42	44	27	113
Vykloubení	2	3	3	8
Opařenina	3	0	10	13
Tržná rána	7	9	17	33
Zlomenina	1	2	2	5
Tříška	12	13	13	38
Řezná, bodná rána	57	15	24	96
Kousnutí	2	1	3	6
Otřes mozku	1	1	0	2
Otrava	0	0	0	0
Tonutí	0	0	0	0
Sečná rána	1	2	2	5
Naraženina	78	141	65	284
Jiný	4	6	15	25
Namožení	0	6	0	6
Klíště	367	114	139	620

Závěr

Dětské letní tábory jsou místem vzniku velkého množství především drobných úrazů. Na prevenci úrazů vzniklých na letních dětských táborech má vliv mnoho faktorů. K zlepšení by jistě vedla užší spolupráce mezi pediatrem dítěte a zdravotním dohledem tábora. Pokud by zdravotní dohled dostal přesné informace o individuálních potřebách dítěte, mohl by zajistit individuální přístup k dítěti a tím u něj omezit riziko vzniku úrazu.

Dále by prevence úrazů měla vycházet z podrobného rozboru příčin úrazů, rizikových činností, prostředí i charakteristik postižených jedinců. Měla by být zaměřena na prevenci technologickou a zdravotně výchovnou.

Žádoucí by rovněž bylo zajistit vhodné technické vybavení táborových sportovišť kvalitními a bezpečnostními povrchy.

V rámci tohoto výzkumu byla získána základní epidemiologická data o úrazech vzniklých na letních dětských táborech, které lze využít jako základ pro další studie v této oblasti.

LITERATURA

[1] BOCKSCHNEIDEROVÁ A., *Rizika vzniku úrazů na letním táboře pro děti trpící enurézou a enkoprézou*. Prevence úrazů, otrav a násilí. č. 1, roč. 5, České Budějovice: 2009, s. 41–44. ISSN 1801-0261.

[2] GRIVNA, M. a kol. *Dětské úrazy a možnosti jejich prevence*. 1.vyd. Praha: Centrum úrazové prevence UK 2. LF a FN Motol, Praha, ČR. 2003. 137 s. ISBN 80-239-2063-4.

[3] NOVOTNÁ, J. *Epidemiologická studie úrazů dětí na letních dětských táborech*. In Zborník XII. Vedeckej konferencie pedagogických pracovníkov s mezinárodnou účastou Výchova a vzdelávanie v ošetrovatel'stve zamerané na rozširujúcu rolu sestry – sestra výskumníčka, Varia. Skalica: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o., 2010. s. 204 – 211. ISBN 978-80-89271-82-5.

[4] RALBOVSKÁ, R., KNEZOVIC, R. *Komunikace pro pomáhající profese II*. Praha: EVC, 2010. 155 s. ISBN 978-80-87386-05-7.

[5] SOUKUPOVÁ V., ŠVESTKOVÁ R., *Úrazy a otravy dětí při pobytu v přírodě*. Prevence úrazů, otrav a násilí. č. 1, roč. 5, České Budějovice: 2009, s. 162-170. ISSN 1801-0261.

[6] ŠIMÁK, M. *Lidská práva – od historie do současnosti*, Kontakt č.1-2, roč. 7, České Budějovice: 2005, s. 115 – 120. ISSN 1212-4117

[7] ÚZIS. Vývoj úrazovosti dětí do roku 2006, 15.2.2008

[8] VYHLAŠKA č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, Česká republika

Ю.М. ОХРИМЕНКО, Ю.Я. ВОЛОЩАК

ПЕРШИЙ БДЖОЛЯР

(до 235 річниці з дня народження Петра Прокоповича)

Стаття присвячена першому українському бджоляру Петру Прокоповичу

Ключові слова: вулик, мед, віск

Статья посвящена первому украинскому пчеловоду Петру Прокоповичу

Ключевые слова: улей, мед, воск

Article devoted to the first Ukrainian beekeepers relocated

Key words: hive, honey, beeswax

Бронзовий медальйон із профілем П.Прокоповича на пам'ятнику